

สงครามยูเครน-รัสเซีย: สาเหตุ ศักยภาพ และผลกระทบ

Ukraine–Russia War: Causes Potentials and Impacts)

สุวิทย์ ธีรศาสตร์

Suwit Theerasawat

สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

History major, Faculty Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

E-mail: Suwit1948@gmail.com

บทคัดย่อ

Received: November 16, 2023

Accepted: December 7, 2023

สงครามยูเครน-รัสเซีย เกิดในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 โดยรัสเซีย อ้างว่ายูเครนจะสมัครเป็นสมาชิกนาโตซึ่งจะเป็นอันตรายต่อรัสเซีย แต่สาเหตุที่แท้จริงคือ การแทรกแซงของรัสเซีย เพื่อผนวก 4 จังหวัดภาคใต้ของยูเครนทำให้ 2 ชาติทำสงครามแบบไม่ประกาศมาก่อนแล้ว แม้ว่ารัสเซียจะมีศักยภาพเหนือยูเครนทั้งทางเศรษฐกิจและทางทหารหลายเท่าและรัสเซียคาดว่าจะยึดยูเครนได้อย่างรวดเร็ว แต่จนถึงบัดนี้รบกันกว่า 20 เดือนก็ยังยึดยูเครนไม่ได้ ยึดได้เพียง 4 จังหวัดภาคใต้เท่านั้นเพราะยูเครนมีชาตินาโตและชาติอื่น ๆ รวม 47 ชาติส่งอาวุธให้ สงครามนี้ทำให้ชาวยูเครน 6.3 ล้านคนหนีสงครามไปต่างประเทศ อีก 6 ล้านคนกลายเป็นผู้พลัดถิ่นในประเทศของตน โครงสร้างพื้นฐานบ้านเมืองยูเครนถูกทำลายยับเยิน เกิดการขาดแคลนน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ อย่างหนักในยุโรป ส่งผลให้เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก รัสเซียเสียความชอบธรรมเพราะเป็นมหาอำนาจที่รุกรานชาติเล็ก และทำให้ฟินแลนด์และสวีเดนซึ่งเป็นกลางมาตลอด สมัครเป็นสมาชิกนาโต

คำสำคัญ : สงครามยูเครน-รัสเซีย, โครเมีย, นาโต, บุดิน, เซเลนสกี

Abstract

The Ukraine–Russia War, which occurred on February 24, 2022, was instigated by Russia's claim that Ukraine would join NATO, posing a threat to Russia. However, the real cause was Russia's interference in annexing four southern regions of Ukraine, leading to an undeclared conflict between the two nations. Although Russia had a significant advantage over Ukraine economically and militarily, and it was expected to swiftly take control of Ukraine, it has been over 20 months, and they have only managed to seize four southern regions. This is because Ukraine received military support from 47 countries, including NATO members. This war forced 6.3 million Ukrainians to flee abroad, while another 6 million became internally displaced within their own country. The war resulted in the destruction of Ukraine's infrastructure and the severe oil and natural gas shortage in Europe, causing a global economic downturn. Russia faced international condemnation for its aggression against a smaller nation, leading Finland and Sweden, traditionally neutral countries, to seek NATO membership.

Keywords : Ukraine–Russia War, Crimea, NATO, Putin, Zelensky

บทนำ

สงครามยูเครน-รัสเซีย เกิดขึ้นในเช้าตรู่ของวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565 เป็นสงครามในยุโรปที่รุนแรงที่สุดนับแต่สงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง เมื่อ 77 ปีก่อน ในขณะที่เขียนบทความนี้ (25 ตุลาคม 2566) สงครามดำเนินไปกว่า 20 เดือนแล้ว แต่ไม่มีทีท่าจะยุติ ก่อให้เกิดความเสียหายเหลือคณานับ มีชาวยูเครน อพยพหนีสงครามไปต่างประเทศ 6.3 ล้านคน อีก 6 ล้านคน กลายเป็นผู้พลัดถิ่นในประเทศของตนทำให้ประเทศส่วนใหญ่ในยุโรปขาดแคลนพลังงาน โดยเฉพาะน้ำมันและแก๊สธรรมชาติ ส่งผลให้ราคาน้ำมันและแก๊สเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจกระทบไปทั้งทางตรงและทางอ้อมทั่วโลก (500 วัน สงครามยูเครน 2566) บทความนี้จะนำเสนอสาเหตุของสงคราม การเปรียบเทียบศักยภาพของยูเครนกับรัสเซีย และผลกระทบของสงครามนี้

สาเหตุของสงคราม

ยูเครนและรัสเซีย เป็นอาณาจักรเก่าแก่ เคยรวมกันในชื่อ อาณาจักรเคียฟรุส ใน พ.ศ. 1325 (ก่อนไทยตั้งอาณาจักรสุโขทัยถึง 456 ปี) เมื่อรัสเซีย เปลี่ยนเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ เป็นประเทศแรกของโลก ใน พ.ศ. 2460 ได้รวมเอาดินแดนซึ่งมีกลุ่มชาติพันธุ์มากมาย ประกอบด้วย 15 สาธารณรัฐ รวมกันเป็นสหภาพโซเวียตรัสเซีย ยูเครน เป็นสาธารณรัฐ 1 ใน 15 นั้น จนเมื่อ สหภาพโซเวียตรัสเซีย ล่มสลายในปี 2534 ยูเครนก็แยกตัวออกมาในวันที่ 24 สิงหาคม และลงประชามติในวันที่ 1 ธันวาคม 2534 แยกมาเป็นสาธารณรัฐยูเครน เหมือนกับอีก 13 สาธารณรัฐที่แยกตัวออกมาในช่วงใกล้ ๆ กัน (ประเทศยูเครน 2023) สำหรับสาเหตุของสงครามยูเครน-รัสเซีย ที่สำคัญที่สุดมี 2 ประการ สรุปได้ดังนี้

ประการแรก ปัญหาแคว้นไครเมีย และ 4 จังหวัด ภาคใต้ของยูเครน (ลูฮันก์ โดเนตส์ ซาปอริเซีย และ แครซอน) ของยูเครน

ปัญหาดังกล่าวนี้มาจากประธานาธิบดี วลาดิเมียร์ ปูติน (2495-, เป็นประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีรัสเซีย ตั้งแต่ พ.ศ. 2543 ถึงปัจจุบัน) ซึ่งมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงมาก จากการที่เขาประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ตกต่ำสุด ๆ ในสมัยประธานาธิบดีกอร์บาชอฟ (2475-2565) และให้มีความมั่นคง กับปราบปรามแคว้นเชเชเนีย (Chechen war) แคว้นเล็กๆ ในเทือกเขาคอเคซัส ที่เคยเป็นเอกราชและเฮลต์ซิน ได้ทำสงครามปราบปรามในปี 2537 แต่ไม่ประสบความสำเร็จมาสำเร็จในปี 2543 สมัยของปูติน ทำให้การวางท่อน้ำมันของรัสเซีย ผ่านคอเคซัส มาทางใต้ของทะเลดำสะดวก และยังสร้างเมืองกรอกนี เมืองหลวงของเชเชเนีย ที่ถูกปูตินทำลายราบ ขึ้นมาใหม่ให้ดีกว่าเก่า (พงษ์ศรณ์ ภูมิวัฒน์, 2568, น. 180-203) ปูตินก็หันไปมองแคว้นไครเมีย ซึ่งเดิมเป็นฐานทัพเรือของสหภาพโซเวียต แต่เมื่อยูเครน แยกตัวออกไปเป็นประเทศใหม่ในปี 2534 ไครเมียซึ่งอยู่กับยูเครนมาราว 60 ปี (สมัยครุสชอฟ) ก็ยังอยู่กับยูเครน (การผนวกไครเมีย โดยสหพันธรัฐรัสเซีย, 2566) ถ้าปูตินได้ไครเมียกลับมาเป็นฐานทัพเรือ รัสเซียก็จะมีอำนาจมากขึ้น ในการควบคุมทะเลดำ โดยเฉพาะมีอิทธิพลต่อ 5 ประเทศที่ติดกับทะเลดำ คือ ยูเครน โรมาเนีย โมลโดวา บุลกาเรีย และตุรกี

ความทะเยอทะยานอยากสร้างรัสเซีย ให้มีความยิ่งใหญ่ เหมือนสมัยที่ปูตินในวัยเด็ก ปรากฏให้เห็นเมื่อเขากล่าวกับผู้นำเยาวชน ที่มาพบเขาในวันที่ 10 มิถุนายน 2565 ว่า การทำสงครามรุกรานยูเครนที่แท้จริงแล้ว มีความชอบธรรมและเป็นส่วนหนึ่งของแผนฟื้นฟูความยิ่งใหญ่เกรียงไกร ของรัสเซีย อย่างที่ปีเตอร์มหาราช ได้ทำไว้เป็นแบบอย่างอันน่าชื่นชมในประวัติศาสตร์” (เปิดประวัติปีเตอร์มหาราชต้นแบบผู้นำจักรวรรดิรัสเซีย ในอุดมคติของปูติน, 2022)

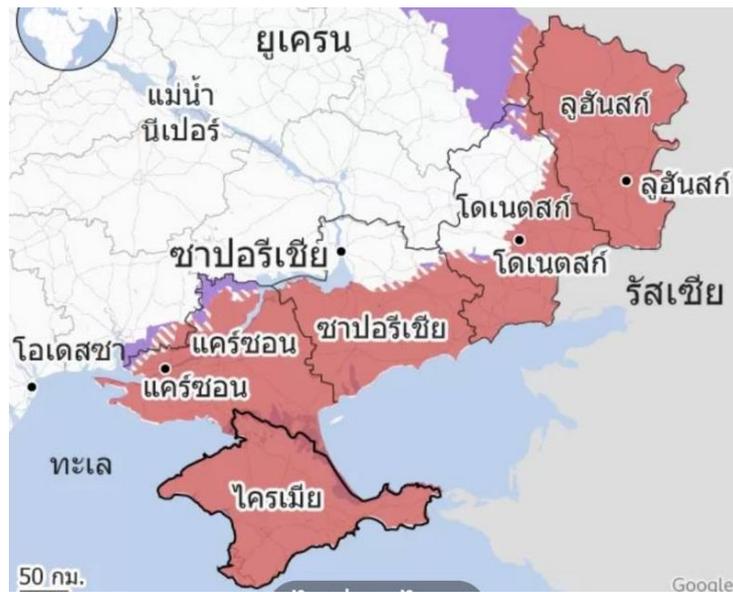
ภาพที่ 1 ประธานาธิบดีรัสเซีย วลาดีมีร์ ปูติน
ที่มา: วลาดีมีร์ ปูติน, 2566.

ภาพที่ 2 ประธานาธิบดียูเครน โวลอดิมีร์ เซเลนสกี
ที่มา: www.MATICHONWEEKLY.COM, 2565.

การผนวกโครเอเชีย (ซึ่งเป็นเขตปกครองตนเองที่ขึ้นกับยูเครน) บางทีก็เรียกว่า วิกฤตการณ์โครเอเชีย เกิดขึ้นในช่วง 20 กุมภาพันธ์ - 26 มีนาคม พ.ศ. 2557 โดยปูตินอาศัยความขัดแย้งทางการเมืองของยูเครนเอง กล่าวคือ การโค่นล้มประธานาธิบดียูเครนชื่อ ยานูกอวิช ซึ่งนิยมรัสเซีย เหตุการณ์เกิดขึ้นที่เคียฟเมืองหลวง ยานูกอวิช ลี้ภัยไปอยู่รัสเซีย ปูตินได้ส่งทหารสวมหน้ากากเข้าไปในโครเอเชีย เข้ายึดฐานทัพและสนามบินในโครเอเชีย ซึ่งขณะนั้นเป็นแคว้นหนึ่งของยูเครน แต่มีรัฐบาลท้องถิ่นปกครองตนเอง และยังมีกองทหารรัสเซียรักษาการอยู่ ตามข้อตกลงระหว่างรัสเซียกับยูเครน (ซึ่งทำไว้ในช่วง 2534) ประมาณ 2-3 หมื่นคน และมีกองทัพยูเครนรักษาการอยู่ราว 5,000 - 22,000 คน กับกองหนุนอีก 40,000 คน การกระทำของทหารรัสเซียสวมหน้ากาก และการเดินขบวนของชาวโครเอเชียที่มีเชื้อสายรัสเซีย และสนับสนุนการไปรวมกับรัสเซีย ทำให้เกิดความตึงเครียดยิ่งขึ้น ระหว่างฝ่ายยูเครนกับฝ่ายรัสเซีย ที่สำคัญคือ รัฐบาลโครเอเชียซึ่งส่วนใหญ่นิยมรัสเซีย ก็ลงมติ ปลดรัฐบาลโครเอเชียและเปลี่ยนตัวประธานสภา และตัวนายกรัฐมนตรีโครเอเชีย รัฐบาลยูเครนกล่าวหาว่ารัสเซีย แทรกแซงกิจการภายใน รัสเซียปฏิเสธ 1 มีนาคม 2557 รัฐบาลรัสเซียให้อำนาจปูติน ใช้กำลังทหารในยูเครน 2 มีนาคม ประกาศพร้อมรบและระดมพล ผบ.กองเรือยูเครนในโครเอเชีย ประกาศไม่รับคำสั่งยูเครน แต่จะทำตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ของโครเอเชียที่นิยมรัสเซีย กองทัพเรือรัสเซียในแคว้นคาลินินกราด โกลิโปลแลนด์และลิทัวเนีย ซ้อมรบปราม 2 ประเทศนี้ สภานาโตและสหภาพยุโรปเกรงว่าจะบานปลายเป็นสงครามใหญ่ จึงประชุมฉุกเฉินเรื่องโครเอเชีย และประณามรัสเซีย ว่าละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ ละเมิดอธิปไตยของยูเครน 6 มีนาคม 2557 สภาโครเอเชียลงมติให้โครเอียร่วมกับรัสเซีย 15 มีนาคม 2557 คณะรัฐมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติลงมติ 13 เสียงจาก 15 เสียง ให้การจะลงประชามติของชาวโครเอเชีย ที่จะรวมกับรัสเซีย เป็นโมฆะแต่รัสเซียใช้สิทธิ์ Veto จึงงดออกเสียงทำให้ญัตติเสียงข้างมากไม่มีผลในการยับยั้งรัสเซีย วันที่ 16 มีนาคม ประชาชนส่วนใหญ่โครเอเชียก็ลงมติขอรวมเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซีย 27 มีนาคม สมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ลงมติให้การลงประชามติเป็นโมฆะ โดย 100 ประเทศเห็นว่าเป็นโมฆะ 11 ประเทศเห็นว่าเป็นถูกต้อง 58 ประเทศงดออกเสียง แต่มติดังกล่าวไม่มีผลผูกพัน เพราะตามกฎบัตรของสหประชาชาติไม่อาจลบล้างมติของคณะมนตรีความมั่นคงได้ (การผนวกโครเอเชียโดยสหพันธรัฐรัสเซีย, 2557) จึงสรุปว่าภายในไม่ถึง 3 เดือน ที่เกือบจะเกิดสงครามระหว่างรัสเซียกับกองทัพชาตินาโต แต่ปูตินมีวิธีการที่แยบยลมากใช้ให้คนในโครเอเชียซึ่งนิยมรัสเซียอยู่แล้ว เข้าแทรกแซง ในที่สุดก็ได้แคว้นนี้ไปโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายระหว่างประเทศ เพราะมีเพียง 2 ประเทศที่รับรองการผนวกนี้ คือรัสเซียกับเบลารุส เท่านั้น

เมื่อได้โครเอเชีย ปูตินก็ย้ายใจหมายตาไปที่จังหวัดที่อยู่ทางใต้ของยูเครน และติดต่อกับด้านตะวันตกของรัสเซีย คือ ลูฮันก์ โดเนตส์, ซาปอริเซีย และแคร์ซอน (รวมกันประมาณ 15 % ของพื้นที่ยูเครนทั้งหมด) ซึ่งถ้ารัสเซียได้ไปโครเอเชียก็จะมั่นคง นอกจากนั้น 4 จังหวัดนี้ ยังอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ คือ แก๊สและเหล็ก เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมของยูเครน แต่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวรัสเซีย ปูตินได้ใช้วิธีการเหมือนที่ใช้กับโครเอเชีย คือ ยุให้ 4 แคว้นนี้ ต่อต้านยูเครน ทางยูเครนซึ่งส่งทหารไปปราบแต่ปราบไม่ถนัดเพราะ รัสเซียส่งอาวุธจำนวนมากไปช่วย และบางครั้ง ยังส่งทหารที่ไม่ติดเครื่องหมาย ชื่อ ปลอมตัวไปช่วย สงครามเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2557 ยึดเยื้อมา 7-8 ปี สองฝ่ายเสียชีวิตไปราว 14,000 คน มีผู้พลัดถิ่นราว 1 ล้านคน จนปูตินเองก็อยากจะได้ศึกให้จบๆ ซึ่งก็คือปัญหาการจะเข้าสมัครเป็นสมาชิกนาโตของยูเครน ทำให้ปูตินหาเหตุทำสงครามได้ (กรมประชาสัมพันธ์, 2566, สาเหตุรัสเซียบุกยูเครน, 2565)

ภาพ 3 พื้นที่การรบในภาคใต้ยูเครน

ที่มา: Institute of the study of war อ้างใน BBC NEWS n.d.

ประการที่ 2 ปัญหาการสมัครเข้าเป็นสมาชิกนาโตของยูเครน

ปัญหานี้เกิดจากสงครามยึดเยื่อใน 4 จังหวัด ภาคใต้ของยูเครน ที่ยูเครนใช้เวลานานก็ปราบไม่สำเร็จ เกรงว่าถ้ารัสเซียได้ไปก็อาจจะได้ใจคิดผนวกยูเครนไปทั่วประเทศ จึงแจ้งกับนาโตว่าจะสมัครเป็นสมาชิก ซึ่งถ้าได้เป็นจริง รัสเซียก็จะรังแกยูเครนไม่ได้ เพราะตามธรรมนูญของนาโต ถ้าประเทศนอกกลุ่มนาโต โจมตีประเทศ 1 ประเทศใด ของนาโตเท่ากับโจมตีประเทศที่เหลือด้วย รัสเซียจึงเอาเหตุนี้ไปขู่ยูเครน โดยอ้างว่า ถ้ายูเครนเป็นสมาชิกนาโต ยูเครนจะกลายเป็นฐานทัพให้นาโต จ่อประตูบ้านรัสเซีย รัสเซียจึงยอมไม่ได้ คำกล่าวอ้างของรัสเซียมีน้ำหนักหรือไม่ จึงขอให้ดูประวัติศาสตร์ของนาโต นาโตตั้งใน พ.ศ. 2492 มีสมาชิก 12 ประเทศในตอนนั้น โดยมีสหรัฐ ฝรั่งเศส อังกฤษ ฝรั่งเศส (สมาชิกถาวร ของคณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติ) เป็นแกนนำเพราะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงใน พ.ศ. 2488 เกิดความไม่ไว้ใจกัน ระหว่างสหภาพโซเวียตรัสเซียที่เป็นผู้นำประเทศคอมมิวนิสต์ กับสหรัฐซึ่งเป็นผู้นำของประเทศโลกเสรีประชาธิปไตย ความไม่ไว้ใจกัน เพราะลัทธิการเมืองที่ตรงกันข้าม แต่ที่สำคัญคือ ตอนสงครามโลกยุติลง กองทัพสหภาพโซเวียตยึดครองพื้นที่ยุโรปตะวันออก ซึ่งกองทัพนาซีเยอรมันเคยยึดครอง แลยัง บีบให้ประเทศเหล่านี้ปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ มีโปแลนด์ เชคโกสโลวาเกีย ฮังการี โรมาเนีย ยูโกสลาเวีย และอัลบาเนีย ทั้งหมดอยู่ในยุโรปตะวันออก และสหภาพโซเวียตไม่ยอมให้เยอรมันตะวันออกรวมกับเยอรมันตะวันตก ความไม่ไว้ใจสหภาพโซเวียตดังกล่าว ทำให้สหรัฐและแกนนำ ประเทศยุโรปตะวันตก ตั้งองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization = NATO) ทำให้สหภาพโซเวียตตั้งองค์การแบบเดียวกันที่เรียกว่า Warsaw Pact ขึ้นใน พ.ศ. 2498 โดยมีสมาชิกคือ 8 ประเทศในยุโรปตะวันออก นักประวัติศาสตร์เรียกเหตุการณ์ช่วงนี้ว่าเป็นสงครามเย็น ต่อมา พ.ศ. 2499 ฮังการีมีที่ท่าจะดีตัวออกห่างจากสหภาพโซเวียต โซเวียตจึงส่งทหารกว่า 30,000 คนไปกำราบได้ ทำให้ชาวฮังการีราว 3,000 ตาย บาดเจ็บ 13,000 คน ต่อมาในปี 2511 เชคโกสโลวาเกีย มีที่ท่าจะปฏิรูปประเทศให้เป็นประชาธิปไตย ก็ถูกกองทัพสหภาพโซเวียตปราบ จนสหภาพโซเวียตล่มสลายในปี 2534 15 รัฐที่รวมเป็นสหภาพโซเวียต ก็แยกเป็น 15 ประเทศ องค์การ Warsaw Pact ก็สลายไปในปีเดียวกัน สงครามเย็นก็ยุติลงในปีนี้ จนถึง พ.ศ.

2565 หรือ 31 ปี หลังสหภาพโซเวียตล่มสลาย ประเทศในกลุ่มนาโตก็ไม่เคยรุกรานรัสเซีย หากจะนับจากปีที่ตั้ง นาโต คือ 2492 จนถึง 2565 รวม 73 ปี ประเทศกลุ่มนาโตก็ไม่เคยรุกรานรัสเซียเลยยิ่งกว่านั้น สมาชิกนาโตซึ่งเมื่อแรกตั้งมีเพียง 12 ประเทศ ปัจจุบัน 30 ประเทศ ในจำนวนนี้ 14 ประเทศ ประเทศเข้า ประเทศเข้ามาเป็นสมาชิก ประเทศเข้ามาเป็นสมาชิกตั้งแต่สหภาพโซเวียตล่ม สลาย รวมทั้ง 3 ประเทศ Baltic คือ เอสโตเนีย ลิทัวเนียและลัตเวีย ซึ่งเคยอยู่กับสหภาพโซเวียตมาก่อน เอสโตเนีย กับลัตเวีย มีพรมแดนติดกับรัสเซียด้วย ทั้ง 3 ประเทศนี้เป็นสมาชิกนาโตใน พ.ศ. 2547 หรือ 18 ปีก่อนเกิดสงครามยูเครน- รัสเซีย นอกจากนั้นเกือบทุกประเทศที่เป็นสมาชิกนาโต ได้เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป (European Union) ซึ่งตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2500 ปัจจุบันสมาชิก 27 ประเทศ ทำให้ยุโรปตะวันตกมีความเข้มแข็งมากขึ้น ทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจในขณะที่ เมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลาย ในปี พ.ศ. 2534 ทำให้การเมืองการทหารของรัสเซียอ่อนแอลงมาก เศรษฐกิจล้มลุกคลุกคลานอยู่ถึง 10 ปี เพิ่งมาฟื้นตัวในช่วง 2544 เป็นต้นมา (Palmowski 2003 pp. 207–208, 455–456; พงศ์ศรณัฏ์ ภูมิวัฒน์. 2558 น. 117–203, กระทรวงการต่างประเทศ. 2565, วิมลวรรณ ภัทโรดม, 2543, น. 1–95; สาเหตุรัสเซียบุกยูเครน 2565.) จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด เห็นได้ชัดว่าไม่มีเหตุผลที่ประเทศกลุ่มนาโตจะรุกรานหรือเป็นภัยต่อรัสเซีย ข้ออ้างของปูตินจึงไม่มีน้ำหนัก เป็นการอ้างเพื่อให้มีคนคิดว่า รัสเซียมีความชอบธรรมที่จะโจมตียูเครน ซึ่งที่จริงไม่มีความชอบธรรมดังจะกล่าวต่อไปในท้ายบทความ

เปรียบเทียบศักยภาพของคู่สงคราม

ศักยภาพที่คู่สงครามนำมาใช้ในการทำสงคราม ไม่ใช่เฉพาะจำนวนทหารและประสิทธิภาพของอาวุธ แต่ยังรวมถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคู่สงครามด้วย ดังปรากฏในตาราง 1 จะเห็นว่ารัสเซียซึ่งมีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในโลก ใหญ่เป็น 28.3 เท่าของยูเครน มีประชากรเป็น 3.5 เท่าของยูเครน มี GDP เป็น 13.9 เท่าของยูเครน มีทุนสำรองระหว่างประเทศเป็น 19.9 เท่าของยูเครน มีทองคำสำรอง เป็น 7.5 เท่าของยูเครน ส่วนทรัพยากรที่สำคัญของยูเครนผลิตสินค้าเกษตรได้มากเหลือขายต่างประเทศ โดยเฉพาะข้าวสาลีผลิตเหลือส่งออกเป็นอันดับ 5 ของโลก และยังมีเหล็ก ถ่านหิน แมงกานีส มากจนเหลือส่งออก สำหรับรัสเซียมีแก๊สเหลือเฟือ มีถึง 1 ใน 4 ของโลก ส่งออกจนเป็นที่พึ่งหลักของยุโรป ส่วนกลุ่มชาติพันธมิตรของยูเครน มีคนรัสเซียอยู่ถึง 22% รัสเซียมีคนยูเครนอยู่ 3% ศาสนานับถือคริสต์เดียนออร์ทอดอกซ์ เป็นส่วนใหญ่คล้ายกัน แต่รัสเซียมีมุสลิมถึง 10% กล่าวโดยสรุปรัสเซียได้เปรียบยูเครนเป็นอย่างมาก ด้านประชากรและเศรษฐกิจ เรียกว่าเป็นมวยคนละรุ่นทีเดียว(ยกเว้นด้านอาหารยูเครนมีเหลือเฟือ)

ภาพที่ 4 โดรน Bayraktar TB2 ผลิตในตุรกีที่อยู่ยูเครนใช้สู้กับรัสเซีย

ที่มา : <https://thaipublica.org>

ภาพที่ 5 จรวด J-Dam ที่สหรัฐฯส่งมาช่วยยูเครน
ที่มา: google .com อ้างอิงจากThe Defense Post

ภาพที่ 6 จรวด Smerch ของรัสเซีย
ที่มา: <https://Th.m.wikipedia.org>.

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ของยูเครน กับรัสเซีย

ศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (อัตราส่วน)	ยูเครน	รัสเซีย	ที่มา
1. พื้นที่ประเทศ (1:28.3)	603,700 ตร.กม.	17,075,200 ตร.กม.	Heritage : 215,217
2. ประชากร (1:3.5)	42 ล้านคน (2561)	147 ล้านคน (2561)	รายชื่อประเทศเรียงตามจำนวนประชากร 2561
3. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) (ล้านดอลลาร์สหรัฐ) (1:13.9)	160,503 (2565)	2,240,422 (2565)	รายชื่อประเทศเรียงตามผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ราคาตลาด) 2565
4. ทุนสำรองระหว่างประเทศ (ล้านดอลลาร์สหรัฐ) (1:19.9)	31,614 (2564)	630,500 (2559)	รายชื่อประเทศเรียงตามมูลค่าทุนสำรองระหว่างประเทศ 2564
5. ทองคำสำรอง (Gold reserve) (ตัน) (1:7.5)	199.3* (2559)	1498.7 (2559)	ทองคำสำรอง 2559
6. ทรัพยากรสำคัญ	- สินค้าเกษตร (เกือบ 50% ของมูลค่าส่งออก) - ผลิตภัณฑ์สัตว์ส่งออก อันดับ 5 ของโลก (2563) (8% ของข้าวสาลีโลก) - ส่งออกแร่เหล็ก ถ่านหิน แมงกานีส (30% ของมูลค่าส่งออก ปี 2563)	- มีก๊าซธรรมชาติสำรอง มากกว่า 1 ใน 4 ของโลก เป็นแหล่งก๊าซที่สำคัญที่สุดของยุโรป - ผลิตน้ำมันดิบ 9.8 ล้านบาร์เรล/วัน = อันดับ 2 ของโลก, ส่งออกอันดับ 2 ของโลก (ปี 2563)	- ลงทุนแมน https://www.lengtunman.
7. กลุ่มชาติพันธุ์	- ยูเครน 73% - รัสเซีย 22% - ยิว 1% - อื่น ๆ 4%	- รัสเซีย 82% - ตาตาร์ 4% - ยูเครน 3% - อื่น ๆ 11%	Heritage : 215,217
8. ศาสนา	คริสเตียนออร์ทอดอกซ์ 95% ยิว 1% อื่น ๆ 4%	คริสเตียนออร์ทอดอกซ์ 75% มุสลิม 10%	Heritage : 215,217

*คำนวณจากการขายทองคำสำรองของรัฐบาลยูเครนในวันที่ 17 กค. 2565 จำนวน 1.24 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อชำระหนี้หลายรายการที่ซื้อมาทำสงคราม

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบศักยภาพทางทหารของยูเครนกับรัสเซีย

ศักยภาพทางทหาร (อัตราส่วน)	ยูเครน	รัสเซีย
1. จำนวนทหารประจำการ (1:3.5)	255,000 คน (2564)	900,000
2. จำนวนกำลังสำรอง (1:2.2)	900,000 คน (2563)	2,000,000 คน (2565)
3. งบประมาณด้านทหาร (ล้านดอลลาร์สหรัฐ (1:14.4))	6,000 (2563)	86,400 (2565)
4. งบประมาณด้านทหารต่อจีดีพี (1:0.93)	3% (2563)	2.78% (2564)
5. อายุเริ่มบรรจุประจำการทหาร	18 ปี	18 ปี (18-27 ปี ตั้งแต่ มค. 2567 18-30 ปี)
6. เวลาประจำการ	1 ปี (กองทัพบก, กองทัพอากาศ) 18 เดือน (กองทัพเรือ)	1 ปี

ที่มา: กองทั่วยูเครน. 2565; กองทัพบกรัสเซีย, 2565; รัสเซีย ยูเครน นาโตขุมกำลังใครเหนือกว่าใคร 2565.

ในด้านศักยภาพทางทหารดังปรากฏในตาราง 2 จำนวนทหารประจำการของรัสเซียมีเป็น 3.5 เท่าของยูเครน กำลังสำรองเป็น 2.2 เท่า งบประมาณทางทหารเป็น 14.4 เท่าของยูเครน แต่งบประมาณทางทหารต่อ GDP พอๆกัน อายุทหารเมื่อเริ่มประจำการกับเวลาประจำการ พอๆกัน กล่าวโดยสรุปศักยภาพทางทหารของรัสเซีย เหนือกว่ายูเครนอย่างมาก

เปรียบเทียบศักยภาพด้านอาวุธเชิงปริมาณดังปรากฏในตาราง 3 รัสเซียเหนือกว่ายูเครนมากทั้งกองทัพบกซึ่งเหนือกว่ายูเครน 1.7- 18.8 เท่า กองทัพเรือ ยูเครนไม่มีเรือรบขนาดใหญ่เลยถึง 4 ประเภท อีก 4 ประเภทรัสเซียมีเป็น 11-42 เท่าของยูเครน กองทัพอากาศรัสเซียมีเป็น 2.3- 18 เท่าของยูเครน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบศักยภาพด้านอาวุธของยูเครนกับรัสเซีย ณ 24 กุมภาพันธ์ 2565

ศักยภาพด้านอาวุธ	ยูเครน	รัสเซีย	อัตราส่วน
1. อาวุธกองทัพบก			
1.2 ยานรบทหารราบ (คัน)	3,309	15,957	1 : 4.8
1.2 ปืนใหญ่ (กระบอก)	1,820	4,894	1 : 2.7
1.3 ระบบต่อสู้รถถัง (หน่วย)	500	535	1 : 1.07
1.4 จรวดจากพื้นสู่อากาศ (SAM) (ลูก)	81	1,520	1 : 18.8
1.5 จรวดจากพื้นสู่พื้น (SSM) (ลูก)	90	150	1 : 1.7
2. อาวุธกองทัพเรือ			
2.1 เรือดำน้ำ (ลำ)	0	51	0 : 51
2.2 เรือบรรทุกเครื่องบิน (ลำ)	0	1	0 : 1

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ศักยภาพด้านอาวุธ	ยูเครน	รัสเซีย	อัตราส่วน
2.3 เรือลาดตระเวน (ลำ)	0	4	0 : 4
2.4 เรือพิฆาต	0	11	0 : 11
2.5 เรือฟรีเกต	1	16	1 : 16
2.6 เรือตรวจการณ์ชายฝั่ง	12	129	1 : 11
2.7 เรือสะเทินน้ำสะเทินบก (ลำ)	2	49	1 : 24
2.8 เรือกวาดทุ่นระเบิด (ลำ)	1	42	1 : 42
3. อาวุธกองทัพอากาศ			
3.1 จรวดจากพื้นสู่อากาศ (ลูก)	322	744	1 : 2.3
3.2 ยานรบหุ้มเกราะ (คัน)	322	2,603	1 : 8
3.3 ปืนใหญ่ (กระบอก)	142	600	1 : 4.2
3.4 เครื่องบินทหาร (ลำ)	187	1,846	1 : 9.9
3.5 เฮลิคอปเตอร์ (ลำ)	46	832	1 : 18

ที่มา : The standard อ้างอิงจาก The Institute of International Studies (IIS) เข้าถึง 24 กุมภาพันธ์ 2565

ตารางที่ 4 อาวุธหนักที่สำคัญของยูเครน (2565-2566)

ชื่ออาวุธ	สมรรถนะของอาวุธ
1. จรวดยิงรถถัง NLAW	น้ำหนัก 12.5 กก. ยาว 1.02 เมตรกว้าง 15 ซม. พกพาสะดวก พิสัยยิง 800 เมตร(ผลิตโดยสวีเดน เป็นอาวุธของกลุ่ม นาโต ตอนเกิดสงครามยูเครนใหม่ๆ อังกฤษส่งอาวุธนี้ให้ยูเครน 2,000 เครื่อง)
2. จรวดยิงรถถัง FMG-JAVALIN	พิสัยยิง 2.5- 4.75 กิโลเมตร จรวดยาว 1.39 เมตรกว้าง 7.5 ซม. น้ำหนัก 22.3 กก. นำวิถีด้วยลำแสงอินฟราเรด ล็อคเป้าด้วยความร้อนของเป้า (ผลิตโดยสหรัฐฯใช้ในกองทัพสหรัฐฯ นาโตและพันธมิตรของสหรัฐฯ ยูเครนยิงเฮลิคอปเตอร์รัสเซียตกมากด้วยจรวดนี้)
3. จรวด HIMARS	พิสัยยิง 80 กม. . น้ำหนักทั้งรถและจรวด 16.25 ตัน ใช้ทหาร 3 คน รถบรรทุกจรวดวิ่งด้วยความเร็วสูงสุด 85 กม./ชม. 1 คันมีจรวด 6 ลูก (ผลิตโดยสหรัฐฯ)
4. ปืนใหญ่ 777	พิสัยยิง 40 กม. ลำกล้องกว้าง 115 มม. ยิงได้ 2- 4 นัด/นาที น้ำหนัก 4.2 ตัน ความยาว 5.08 เมตร (บ. BAE สหรัฐ)
5. รถถัง LEOPARD 2	รถถัง น้ำหนัก 24.1 ตันสูง 3 เมตร ยาว 9.97 ม. จุเชื้อเพลิง 1200 ลิตร ความเร็วสูงสุด 72 กม./ชม. ปืนใหญ่ 120 มม. ปืนกลหนัก 7.62 มม. 2 กระบอก ระยะปฏิบัติการ 550 กม. ใช้ในหลายประเทศของนาโต (ผลิตโดย บ. คราส-แม็ฟไฟเออร์มัน ราคา 5.74 ล้านดอลลาร์/คัน)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ชื่ออาวุธ	สมรรถนะของอาวุธ
6. รถถัง MI ABRAMS	น้ำหนัก 54.5 ตัน สูง 2.44 ม. ยาว 9.97 ม. ความเร็วสูงสุด 72 กม./ชม. ระยะปฏิบัติการ 498 กม. ปืนใหญ่ 105 มม. ปืนกลหนัก 7.62 มม. 2 กระบอก (รุ่น M2HB 12.7 มม 1 กระบอก) (ผลิตโดย บ.ลิมา อาร์มี แทงค์ แพลนท์ สหรัฐฯ ราคา 8.9 ล้านดอลลาร์/คัน)
7. เครื่องบินขับไล่ MIG 29	เครื่องบินขับไล่ MIG29 รัศมีบิน 700 กม. ความเร็วสูงสุด 2,446 กม./ชม ความยาว 17 ม. น้ำหนัก 11 ตัน (ไม่รวมอาวุธ) ติดจรวด 6 ลูก ปืน 30 มม. 1 กระบอก (ราคา 22 ล้านดอลลาร์/ลำ (ผลิตโดยรัสเซีย บ. มิโกยัน ตั้งแต่ 2525 ถึงปัจจุบัน) ใช้ในกองทัพรัสเซีย ยูเครน ฮังการี อินเดีย แอลจีเรีย)
8. โดรน BAYRAKJTARTB 2	เพดานบินสูงสุด 7,600 เมตร ระยะบินไกลสุด 300 กม. ความเร็วสูงสุด 200 กม/ชม. ติดจรวดนำวิถีด้วยเลเซอร์ (ผลิตโดยตุรกี (ราคา 2 ล้านดอลลาร์/ลำ)

ที่มา: รัสเซียยูเครน:ชาติพันธมิตรทั่วโลกมอบอาวุธยุทธโปกรณ์แบบใหม่ให้ยูเครน, 2565; รวม 8 อาวุธยูเครนที่ได้รับจากชาติตะวันตก, 2566.

ตารางที่ 5 อาวุธหนักที่สำคัญของรัสเซีย (2565-2566)

ชื่ออาวุธ	สมรรถนะของอาวุธ
1.จรวด RPG- 29	น้ำหนักเปล่า 12.1 กก.(ถ้าใส่จรวดหนัก 18.8 กก.) ยาว 1 ม. ขนาดลำกล้อง 105 มม. ระยะหวังผล 500-800 ม. ใช้ยิงรถถังโดยประทับบ่า ผลิตโดย บ. Bazalt, รัสเซีย ผลิตตั้งแต่ปี 2532)
2. จรวด 12 ลำกล้อง BM- 30 SMERCH	น้ำหนักทั้งคัน 43.7 ตันจรวดยาว 3.05 ม. ขนาดลำกล้อง 300 มม. มี 12 ลำกล้อง ระยะยิงไกลสุด 90 กม. ความเร็วสูงสุด 60 กม./ชม. 525 แรงม้า ระยะปฏิบัติการของรถ 850 กม. (ผลิตโดยองค์กรวิจัยและผลิต Splav state ตั้งแต่ 2532- ปัจจุบัน)
3. ปืนใหญ่อัตตราจรร 2S5 GIATSINT-S	น้ำหนักรถ+ปืน 28.5 ตัน ความเร็วรถ 65 กม./ชม. ระยะปฏิบัติการ 500 กม. มีเกราะหนา 15 มม. 520 แรงม้า ปืนใหญ่ลำกล้อง 152 มม. ระยะยิง 28- 33 กม., . ปืนกล 7.62 มม. (ผลิตโดยรัสเซียเริ่มประจำการ 2517- ปัจจุบัน)
4. รถถัง T-14 ARMATA	น้ำหนัก 55 ตัน สูง 3.3 มม. ยาว 10.7 ม. 1,500 แรงม้า พลประจำรถ 3 คน ระยะปฏิบัติการ 500 กม. ความเร็ว 76-80 กม./ชม. ปืนใหญ่ 125 มม. บรรจุอัตโนมัติ ระบบเป้าหมายในระยะ 60 กม. ปืนกล 7.62 มม. 1 กระบอก (ผลิตโดย บ. Uralvagonzavod รัสเซีย เปิดตัว 2558 เป็นรถถังที่ดีที่สุดของรัสเซียขณะนี้)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ชื่ออาวุธ	สมรรถนะของอาวุธ
5. รถถัง T-90	น้ำหนัก 46.5 ตัน สูง 2.20 ม. ยาว 9.63 ม. พลประจำรถ 3 คน ระยะปฏิบัติการ 550 กม. ความเร็ว 60 กม./ชม. ปืนใหญ่ 125 มม. ปืนกล 7.62 มม. และ ปตอ 30 มม. อย่างละ 1 กระบอก (ผลิตโดย บ. Uralvagonzavod ราคา 12.68 ล้านดอลลาร์ประจำการ 2539)
6. เครื่องบินขับไล่ MI 429	เหมือนยูเครน
7. เครื่องบินขับไล่ซู-30	รัศมีบิน 1,500 กม. ความเร็วสูงสุด 2120 กม./ชม. นักบิน 2 นาย น้ำหนักเปล่า 17.7 ตัน น้ำหนักเมื่อรวมอาวุธ 24.9 ตัน ติดจรวดอากาศสู่อากาศ 6 ลูก อากาศสู่อากาศ 6 ลูก ระเบิด 3-28 ลูกแล้วแต่ขนาด ปืนใหญ่ อากาศ 30 มม. (ผลิตโดย บ. Sukhoi รัสเซีย ประจำการ 2539 ราคา 37.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นเครื่องบินรบหลักของรัสเซีย จีน อินเดีย และแอลจีเรีย)
8. โดรน SHAHED-136	บินไกลสุด 2500 กม ความเร็วสูงสุด 185 กม/ชม. น้ำหนักห้วงรบ - 30 - 50 กก. ระยะห่างปลายปีก 2.5 ม. (ผลิตโดย อิหร่าน ส่งไปขายให้รัสเซีย)

ที่มา : กองทัพอากาศ รัสเซีย 2565, รัสเซีย ยูเครน นาโต ขุมกำลังโครเหนือโคร 2565; ที่ -90. 2565 ชุคชอย ซู -30, 2566.

หากพิจารณาอาวุธของคู่สงครามในเชิงคุณภาพดังปรากฏในตาราง 4 และ 5 คู่สงครามใช้อาวุธที่ทันสมัยกว่า สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 มากแต่อาวุธที่เคยใช้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 คือปืนเล็ก ปืนใหญ่ รถถังก็ยังใช้อยู่ ปืนใหญ่ 777 ของยูเครนมีขนาดใหญ่กว่ายูเครนเล็กน้อย (155: 152 มม.) แต่จรวดหลายลำกล้องของรัสเซียเหนือกว่ามากมี 12 ลำกล้อง (ลูก) แต่ของยูเครนมี 6 ลูก/คัน ส่วนจรวดยิงรถถัง NLAW ของยูเครนมีอำนาจทำลายและความแม่นยำเหนือกว่าจรวด RPG ของรัสเซีย รถถัง M1 ของยูเครนมีปืนใหญ่ขนาดลำกล้อง 105 มม. เล็กกว่าของรัสเซียที่มีขนาด 125 มม. ทั้ง 2 รุ่น รถถัง LEOPARD2 ของยูเครนมีปืนใหญ่ 120 มม. เล็กกว่าของยูเครนเล็กน้อย แต่ของรัสเซียผลิตได้เอง แต่รถถังของยูเครนซื้อจากสหรัฐ (M1) และเยอรมัน ส่วนเครื่องบินขับไล่ทั้งคู่ใช้ MIG 29 เหมือนกันเพราะเมื่อก่อน ยูเครนรวมอยู่กับรัสเซีย แต่ของรัสเซียมีเครื่องบินขับไล่ ซู-30 (บินไกลเป็น 2 เท่าของ MIG 29) ซึ่งยูเครนไม่มี ยูเครนจึงขอซื้อ F-16 จากสหรัฐ แต่นักบินยูเครนขับไม่เป็น ต้องฝึกอีกอย่างน้อย 1 ปี ส่วนโดรนของยูเครนซึ่งซื้อจากตุรกี บินไกลกว่าโดรนของรัสเซีย ซึ่งบินไกลสุดถึง 2500 กม. ขณะที่ของยูเครนบินไกลสุดแค่ 300 กม. สรุปภาพรวมอาวุธหนักของรัสเซียที่ใช้ทำสงครามครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงกว่ายูเครนมาก โดยเฉพาะเครื่องบินรบ และเรือรบซึ่งยูเครนมีน้อยมาก ๆ อีกทั้งอาวุธส่วนใหญ่ รัสเซียทำได้เอง เพราะสมัยสงครามเย็นเทคโนโลยีในการทำสงครามของรัสเซียก้าวหน้ามาก เพราะต้องแข่งขันกับสหรัฐ

ศักยภาพอันสูงสุดของคู่สงครามคือ พันธมิตร ประเด็นนี้ยูเครนเป็นต่อมาก เพราะมีองค์การนาโต 31 ประเทศ ยืนเคียงข้างและยังมีนอกนาโต เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น แคนาดา ออสเตรเลีย สวีเดน ฯลฯ รวมทั้งหมด 47 ประเทศ หนุนมากบ้างน้อยบ้างตามสถานะเศรษฐกิจของตน (รัสเซียยูเครน: ชาติพันธมิตรทั่วโลกมอบอาวุธฯ 2565) ในขณะที่ รัสเซีย มีจีน เกาหลีเหนือ อิหร่าน และเบลารุส หนุนอยู่ แต่ 3 ประเทศแรกอยู่ไกลมากจากพื้นที่การรบ จึงช่วยไม่ถนัด เกาหลีเหนือก็ขายกระสุนปืนใหญ่ให้ อิหร่านซึ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อสหรัฐมานานก็ขายโดรนให้รัสเซีย เบลารุสอยู่ติดทาง

เหนือของยูเครน แต่ฐานะก็ไม่ได้มีนักก็ช่วยทางอาวุธไม่ได้มากส่วนจีนก็ช่วยซื้อแก๊สน้ำมันจากรัสเซียซึ่งมีน้ำมันล้นคลัง แต่ก็กักตุนเพราะรู้ว่ารัสเซียต้องการเงินมากไปทำสงคราม แต่สหรัฐมีเทคโนโลยีด้านดาวเทียมสูงกว่ารัสเซีย จึงได้ช่วยยูเครน โดยการใช้อาวุธเทียมชี้เป้า เช่น รถถัง เรือรบ ให้โดรนและจรวดของยูเครนถล่มรัสเซียได้อย่างแม่นยำ (เบอร์โควิตซ์ 2547:141)

สรุปว่าศักยภาพด้านสัมพันธมิตรยูเครนเหนือกว่าสัมพันธมิตรของรัสเซียมาก เพราะมีประเทศที่สนับสนุนมากกว่าและประเทศเหล่านี้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีด้วย ขณะที่รัสเซียมี 4 ประเทศที่หนุนอยู่ แต่ 2 ประเทศ คือเกาหลีเหนือ และเบลารุส ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีเท่าสัมพันธมิตรของยูเครน

สงครามโดยสรุปในช่วง 20 เดือนแรก

วันที่ 10 – 20 กุมภาพันธ์ 2565 กองทัพรัสเซียทำอุบาย โดยการล้อมรบในเบลารุส ซึ่งอยู่ทางเหนือของยูเครน แล้วหยุดพักรบ 3 วัน เพื่อเตรียมกระสุน เสปียงและเชื้อเพลิง พอวันที่ 24 กุมภาพันธ์ เวลา 5.50 น. กองทัพรัสเซีย ประมาณ 2 แสนคนก็บุกยูเครน จากเบลารุส พร้อม ๆ กันใช้จรวดยิง ถล่มจุดยุทธศาสตร์ เช่น โรงไฟฟ้า สนามบิน สถานีรถไฟ ที่ตั้งกองทหารของยูเครน รัสเซียคาดว่าภายใน 1 สัปดาห์ อย่างมากไม่เกิน 2 สัปดาห์ เมืองหลวงของยูเครน จะถูกกองทัพรัสเซียยึดครอง ขณะเดียวกันกองทัพส่วนหนึ่งของรัสเซียก็ตีทางตะวันออก มุ่งยึดเมืองคาร์คิฟ เมืองใหญ่อันดับ 2 ของยูเครน กองทัพอีกส่วนหนึ่ง จากโครเมีย และพื้นที่แคว้นดอนบาสก์ ซึ่งรัสเซียครอบครองอยู่ก็โจมตียูเครนจากทางใต้ ทำให้ยูเครนตกที่นั่งลำบาก เพราะต้องพะวงศึกหลายด้าน

ยูเครนรีบประกาศ กม. ห้ามชายฉกรรจ์ยูเครนเดินทางออกนอกประเทศและให้ไปรับอาวุธจากทางการมาปกป้องเมืองของตน การก่อกวนของยูเครนทำให้ยูเครนมีกำลังพลเรือนเป็นจำนวนมากต้านรัสเซียก็ได้ รัสเซียเองก็เพลิงพล้ำ เพราะรถถังที่ล้าเข้าไปในพื้นที่ยูเครนมาก น้ำมันหมด รถบรรทุกน้ำมันถูกกองกำลังยูเครนโจมตี รถถังรัสเซียจึงถูกทำลายมากมาย การที่จรวดของรัสเซียยิงไปถูกโรงพยาบาล โรงเรียน มหาวิทยาลัย ทำให้หม้อ พยาบาล คนไข้ เด็ก นักเรียน นักศึกษา บาดเจ็บล้มตายไม่น้อย ทำให้คนยูเครน โกรธแค้นรวมกำลังต้านรัสเซียอย่างเหนียวแน่น รัสเซียเป็นฝ่ายเสียหายหนัก การรบบานไป 4 เดือน รัสเซียไม่อาจยึดเคียฟเมืองหลวงของยูเครน และเมืองคาร์คิฟ เมืองอันดับ 2 ต้องถอยกลับและเปลี่ยนแผนมาตีทางใต้และตะวันออกเฉียงใต้แทนของยูเครน (500 วัน สงครามยูเครน, 2566)

ภาพที่ 7 สภาพอาคารในเมืองของยูเครนที่ถูกรัสเซียทำลาย

ที่มา: <https://pptvhdc.36.com>

ยูเครนมีกำลังใจเพิ่มขึ้นจากการขับไล่รัสเซียออกไปจากภาคเหนือ และได้อาวุธมากมายจากประเทศในกลุ่มนาโต กับยังได้กำลังใจจากนานาชาติที่ลงมติในสมัชชาใหญ่ สหประชาชาติสนับสนุนยูเครนถึง 141 ประเทศ มีเพียง 4 ประเทศที่ออกเสียงหนุนรัสเซีย (เบลารุส, เกาหลีเหนือ, ซีเรีย และอิริเทรีย) (สหประชาชาติลงมติ เห็นชอบประณามรัสเซีย, 2566)

ผลการรบเมื่อจบ 10 เดือนแรก รัสเซียทุ่มกำลังสามารถยึด 4 จังหวัดภาคใต้ของยูเครน (ราว 15% ของพื้นที่ยูเครนทั้งประเทศ) ฤดูหนาวผ่านไปยูเครนก็ยังรักษาพื้นที่ที่เหลือไว้ได้อย่างมั่นคง โดรนและจรวด 70% ของรัสเซียที่โจมตียูเครนถูกยิงตก ยูเครนผนึกกำลังตีเอา 4 จังหวัดคืน แต่รัสเซียก็ระเบิดเขื่อนนิโคคอฟก้า ของยูเครน ซึ่งรัสเซียยึดได้ เขื่อนนี้กั้นแม่น้ำนีปเปอร์ ซึ่งเป็นแม่น้ำที่ใหญ่ที่สุดของยูเครนอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้รถถังยูเครนไม่สามารถใช้พื้นที่ใกล้แม่น้ำนี้ได้ และทหารยูเครนต้องไปช่วยลำเลียงชาวยูเครนหนีน้ำท่วม ทำให้การตีโต้ของยูเครนต้องชะงักไปหลายสัปดาห์ทำให้รัสเซียมีเวลาระดมคนมาสร้างแนวป้องกัน 4 จังหวัดของยูเครนที่รัสเซียยึดได้ เมื่อน้ำลดการตีคืนของยูเครนก็เริ่มต้น แต่เสียหายมากโดยได้ดินแดนคืนมาเพียงเล็กน้อย เพราะรัสเซียสร้างแนวป้องกันถึง 4 – 5 ชั้น มีทั้งแนวกันระเบิด แนวลวดหนาม และหลุมพราง แนวทหารราบที่มีจรวดทำลายรถถัง แนวปืนใหญ่ แนวจรวด 2 แนว หลังอยู่ไกลออกมาจากแนวหน้า แต่อำนาจการทำลายรุนแรงมาก (ไทยรัฐ, 1,10 มิถุนายน 2566)

ภาพที่ 8 เขื่อนนิโคคอฟก้า ถูกรัสเซียทำลาย

ที่มา: :www.thaipost.net n.d.

กล่าวโดยสรุปการรบที่ผ่านไป 20 เดือน รัสเซียยึดพื้นที่ของยูเครนได้ประมาณ 15% คือ 4 จังหวัดเท่านั้น การเจรจาที่ครั้งแรกผ่าน ตุรกี ครั้งที่ 2 มีจีนยื่นข้อเจรจา 12 ข้อไม่ได้ผล เพราะรัสเซียไม่ยอมคืน 4 จังหวัดก่อนเจรจาตามเงื่อนไขของยูเครน รัสเซียไม่คืน ถ้าคืนเท่ากับยอมแพ้ ซึ่งจะเสียหายมาก เพราะรัสเซียถือตัวว่าเป็นมหาอำนาจ และยังเคยเป็น “นายเก่า” ของยูเครนด้วย (500 วันสงครามยูเครน, 2566, ปีล 2566)

สำหรับความเสียหายทางทหารของคู่สงคราม ประเมินยากมากแต่ฝ่ายไม่ค่อยยอมเปิดเผย ความเสียหายฝ่ายตน แต่ระบุความเสียหายฝ่ายตรงข้ามว่าเสียหายมาก ตัวเลขจากหน่วยข่าวกรองของอังกฤษ ระบุว่า หลังจากรบมาครบ 1 ปี ทหารรัสเซียตาย 40,000 – 60,000 คน แต่สำนักข่าว BBC News ระบุว่านับจากเริ่มต้นสงครามถึง 16 มิถุนายน 2566 ทหารรัสเซียตาย 25,000 คน แต่กระทรวงกลาโหมยูเครนประเมินว่า นับถึงมิถุนายน 2566 ทหารรัสเซีย บาดเจ็บและตาย 261,700 คน แต่ทางการรัสเซียระบุว่า ทหารรัสเซียตาย 5,937 คน (ปีล 2566) ส่วนสำนักข่าวกรองกระทรวงกลาโหมสหรัฐ ระบุว่ามียูเครนเสียชีวิต 35,500–43,000 คน บาดเจ็บ 154,000–180,000

คน (500 วันสงครามยูเครน 2566, รัสเซียขาดแคลนกระสุนปืนใหญ่, 2566 ปี, 2566) ที่แน่ ๆ ตัวเลขการเสียชีวิตและบาดเจ็บของทั้งสองจะต้องเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ จนกว่าสงครามจะยุติ ซึ่งไม่ได้มีใครทราบว่าจะยุติเมื่อไร

ผลกระทบของสงคราม

ผลกระทบทางการเมืองระหว่างประเทศ

1. ฟินแลนด์ซึ่งเป็นกลางมาตลอด 77 ปี หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีพื้นที่ติดกับรัสเซียทางทิศเหนือของรัสเซีย อีกทั้งเคยถูกรัสเซียโจมตีช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็เกิดความกลัวรัสเซียขึ้น เพราะเคยถูกรุกรานและฟินแลนด์เป็นประเทศเล็กมากมีประชากรเพียง 5.5 ล้านคน (2561) มีพื้นที่เพียง 338,419 ตร.กม. เมื่อรัสเซียบุกยูเครนได้ไม่นานก็รีบสมัครเป็นสมาชิกนาโต ชาติที่ 31 ซึ่งก็ผ่านการรับรองของสมาชิกเก่า 30 ประเทศแล้ว ส่วนสวีเดนซึ่งอยู่ติดกับฟินแลนด์ และเป็นประเทศเล็กมีประชากรเพียง 10.1 ล้านคน (2561) มีพื้นที่เพียง 450,295 ตร.กม. ก็รีบสมัครเป็นสมาชิกนาโต ซึ่งสมาชิกเก่าของนาโต 28 ประเทศ ก็รับรอง มีตุรกีคัดค้าน อยู่ปีกว่ามาถึงเดือนตุลาคม 2566 ตุรกีไม่คัดค้านแล้ว เหลือแต่ฮังการีที่คัดค้านแต่ในที่สุดก็เชื่อว่าสมาชิกนาโตทั้งหมดโหวตจะรับรองสวีเดนด้วย ทำให้สมาชิกนาโตจาก 30 จะกลายเป็น 32 ประเทศ ซึ่งถือว่าตรงกันข้ามกับความพยายามของรัสเซียที่ต่อต้านอำนาจของนาโต กลายเป็นนาโต มีอำนาจเพิ่มขึ้น (กรมประชาสัมพันธ์ 2566, ตุรกียอมเป็นเปิดทาง แล้วให้นาโตรับสวีเดนเข้าเป็นสมาชิกได้, 2566)

2. เกิดการระดมอาวุธทั้งสมาชิกในกลุ่มนาโต และที่ไม่ใช่ นาโต เพราะไม่ไว้วางใจสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างยูเครน - รัสเซีย จะบานปลายเป็นสงครามในภูมิภาคยุโรปตะวันออก หรือยุโรปตะวันตกทั้งหมดเพื่อความไม่ประมาททุกประเทศก็ต้องเตรียมพร้อมด้านอาวุธไว้ หากเกิดสงครามจะได้มีใช้ทันกาล เพราะอาวุธบางชนิด เช่น เครื่องบินรบ เรือรบ รถถังต้องใช้เวลาล้างซ็อลล่วงหน้ากว่าจะได้ใช้จริงเพราะเป็นเทคโนโลยีขั้นสูงมากต้องรอใช้เวลานานในการผลิต

3. เกิดสงครามเย็นรอบใหม่ เพราะความไม่ไว้วางใจของมหาอำนาจ ซึ่งมีแนวโน้มว่ารัสเซีย จีน เกาหลีเหนือ อิหร่านจะอยู่ฝ่ายเดียวกัน อีกฝ่ายจะมีสหรัฐฯ อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และต่อไป 2 ฝ่ายจะพยายามดึงประเทศอื่น ๆ เข้ามาอยู่ฝั่งเดียวกัน (สงครามรัสเซีย-ยูเครนปียุโรปสะสมอาวุธมากขึ้น, 2566)

4. ผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมมีทั้งระยะสั้น ระยะยาว ในระยะสั้น กลุ่มประเทศนาโต (31 ประเทศ) ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นประเทศสมาชิกอียู รวมทั้งญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สวิตเซอร์แลนด์ ฯลฯ ร่วมกันบอยคอตรัสเซีย คือไม่ค้าขายกับรัสเซีย ไม่ใช่เงินรูเบิล ซึ่งส่งผลโดยตรงกับเศรษฐกิจของรัสเซียปั่นป่วน ค่าเงินรูเบิลลดอย่างรวดเร็ว แต่ผลเสียก็กระทบต่อยุโรปด้วย เพราะยุโรปใช้ก๊าซ และน้ำมันจากรัสเซียเป็นส่วนใหญ่ มีถึง 3 ประเทศ คือ มาซิโดเนียเหนือ บอสเนีย - เฮอร์เซโกวีนา และมอลโดวาที่ใช้ก๊าซธรรมชาติจากรัสเซีย 100% เยอรมัน 49% อิตาลี 46% และฝรั่งเศส 24% (ลงทุน แม่น 2022) ในภาพรวมปี 2563 รัสเซียส่งน้ำมัน 25% และก๊าซธรรมชาติมากกว่า 40% ของทั้งหมดที่สหภาพยุโรปใช้ (รัสเซีย, ยูเครน : ยุโรป เลิกพึ่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจากรัสเซียสำเร็จจริง 2566) ทำให้ประเทศในกลุ่มนาโต เดือดร้อนมาก แต่ไม่ถึงกับหนาวตาย ตามที่รัสเซียคาด เพราะเยอรมัน กลับไปใช้โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ที่เพิ่งจะปิดถาวร กลับมาเปิดใหม่ และหลายประเทศไปซื้อน้ำมันจากนอร์เวย์ และสหรัฐอเมริกา ประชากรบางส่วนหันไปใช้ถ่านหิน โซลาร์เซลล์ และพลังงานไฟฟ้าที่เกิดจากลมมากขึ้น

ผลกระทบระยะสั้นอีกประการ คือ เกิดการอพยพของชาวยูเครน มหาศาลอย่างไม่เคยมีมาก่อน กล่าวคือ อพยพไปอยู่นอกประเทศถึง 6.3 ล้านคน อีก 6 ล้านคนต้องกลายเป็นผู้พลัดถิ่นอยู่ในประเทศของตน (ที่มักถูกทำลายหรืออยู่ในพื้นที่ราบ) (500 วัน สงครามยูเครน 2566)

ส่วนผลกระทบระยะยาว วิทยาลัยเศรษฐศาสตร์เคียฟ ระบุว่าสงครามนี้ทำลายโครงสร้างพื้นฐานของยูเครนเสียหาย 138,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 4.8 ล้านล้านบาท) ปรณานาธิปไตยเซเลนสกีของยูเครนประมาณว่าการฟื้นฟูประเทศยูเครน จะต้องใช้เงินไม่น้อยกว่า 1 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ 35 ล้านล้านบาท (ลมเปลี่ยนทิศ 2566, น. 5) ส่วนธนาคารโลกประเมินว่า งบที่จะฟื้นฟูประเทศยูเครนจากความเสียหาย 411,000 ล้านดอลลาร์ หรือ 13.56 ล้านล้านบาท ต้องใช้งบซ่อมแซมสาธารณูปโภค และโครงสร้างพื้นฐาน 14,000 ล้านดอลลาร์ หรือราว 462,000 ล้านบาท (ไทยรัฐ 22 มีนาคม 2566 น. 2)

ผลกระทบระยะยาวอีกประการหนึ่ง คือ ภาระค่าใช้จ่ายด้านอาวุธที่ประเทศนาโตให้กองทัพยูเครนมาใช้ก่อน บางส่วนขายให้ซึ่งจะเป็นหนี้ที่ยูเครนต้องจ่ายภายหลัง เช่น ในช่วงต้นของสงครามสหรัฐ ช่วยเหลืออาวุธ และบางส่วนขายให้ยูเครน และบางส่วนเป็นความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจกว่า 76,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ 2.69 ล้านล้านบาท (ลมเปลี่ยนทิศ, 2566 น.5) แต่พอถึงเดือนกันยายน 2566 เฉพาะ ปี 2566 ถึงเดือนนี้ สหรัฐให้สินเชื่ออาวุธแก่ยูเครน 25,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ 875,000 ล้านบาท ไปแลนต์ให้สินเชื่ออาวุธยูเครน 8.29 แสนล้านบาท (ไทยรัฐ, 28 กันยายน 2566 น. 2) และไม่มีใครรู้ว่าสงครามนี้จะยุติเมื่อไร ซึ่งค่าใช้จ่ายในการทำสงคราม จะเกิดขึ้นทุกวันตราบเท่าที่ยังรบกันอยู่ เอสโตเนีย ประเมินว่ายูเครนใช้กระสุนปืนใหญ่ วันละ 2-7 พันนัด ขณะที่รัสเซีย ใช้วันละ 2-6 หมื่นนัด (ลม เปลี่ยนทิศ, 2566 น.5) ยังไม่รวมค่าเชื้อเพลิงของยานพาหนะในสงคราม ค่าอาหาร ค่าเบี้ยเลี้ยง และเงินเดือนของทหารทั้งสองฝ่าย (ไทยรัฐ 3 มีนาคม 2566)

ความชอบธรรม

รัสเซียเสียความชอบธรรม ตั้งแต่แทรกแซงไครเมีย ที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ สหประชาชาติ ลงมติ 13 ต่อ 2 ไม่เห็นด้วยกับรัสเซีย ที่จะรบบห้วงทางให้ชาวไครเมีย ลงประชามติ (ซึ่งตามกฎหมาย ระหว่างประเทศต้องลงประชามติทั้งประเทศ แต่รัสเซียใช้สิทธิ์ Veto ทำให้มติ 13 ต่อ 2 ใช้บังคับไม่ได้และต่อมาเมื่อสมัชชาใหญ่ สหประชาชาติ ลงมติ (สมาชิก 193 ประเทศ) เรื่องนี้อีก 100 ประเทศ คัดค้านการกระทำของรัสเซีย มีเพียง 11 ประเทศที่เห็นด้วยกับรัสเซีย

ในกรณีรัสเซียรุกรานยูเครน การประชุมของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ซึ่งมี 15 ประเทศ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565 11 ประเทศลงมติให้รัสเซียยุติการรุกรานยูเครน 3 ประเทศงดออกเสียง (จีน อินเดีย อิหร่าน) และรัสเซียใช้สิทธิ์ Veto ยุติมตินี้จึงตกไปตามกฎบัตร ของสหประชาชาติ (รัสเซียคัดค้านประณามรัสเซีย 2565) สมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ประชุมในวันที่ 2 มีนาคม 2565 ก็ลงมติ 141 ประเทศ (รวมทั้งไทย) เรียกร้องให้รัสเซียยุติการสู้รบ และถอนกำลังจากยูเครน มี 5 ประเทศที่คัดค้าน 35 ประเทศงดออกเสียง (สหประชาชาติลงมติ 141 ชาติ เห็นชอบประณามรัสเซียบุกยูเครน)

การใช้สิทธิ์ Veto (สิทธิยับยั้ง) ของรัสเซียเพราะว่าเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติทำให้ญัตติ ทั้ง 2 ครั้ง เรื่องการผนวกไครเมีย และการรุกรานยูเครน ไม่มีผลบังคับทางกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นอีกครั้งที่แสดงให้เห็นว่า กฎบัตรสหประชาชาติ เรื่อง การใช้อภิสิทธิ์ Veto ของ 5 สมาชิกถาวร (คือ รัสเซีย สหรัฐ จีน อังกฤษ ฝรั่งเศส) ทำให้ 5 ประเทศเหล่านี้ รั้งแก่ประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกถาวรอีก 188 ประเทศได้ (สหประชาชาติปัจจุบัน 193 ประเทศ สมาชิก (อีก 3 รัฐ เป็น รัฐสังเกตการณ์ คือ ปาเลสไตน์ คอซอวอ และรัฐวาติกัน) ซึ่งไม่ยุติธรรมอย่างยิ่งแก่ชาติอื่นอีก 99.5% แต่ในเวทีสมัชชาใหญ่ ซึ่งสมาชิกมีฐานะเท่าเทียมกัน ทำให้รัสเซียถูกประณาม เมื่อมีการลงมติ กรณียูเครนมีถึง 141 ประเทศ ใน 193 ที่ประณามรัสเซีย ทำให้รัสเซีย ขาดความชอบธรรมใช้อำนาจรังแกชาติที่เล็กกว่า คล้ายนิทานเรื่อง หมาป่ากับลูกแกะ ซึ่งในที่นี้หมาป่าคือรัสเซีย ลูกแกะคือยูเครน

บทเรียนจากสงครามยูเครน-รัสเซีย

1. การก่อสงครามทำได้ง่าย แต่การหยุดสงครามทำได้ยากมาก ตอนเกิดสงครามผู้นำฝ่ายรัสเซียบอกว่า จะยึดเคียฟ เมืองหลวงของยูเครน ได้ภายในไม่เกิน 2 สัปดาห์ แต่สงครามผ่านไป 20 เดือน ยังไม่มีที่ท่าว่าสงครามจะยุติ และยากที่จำกัดขอบเขตของสงคราม และยากมากที่จะควบคุมความเสียหาย

2. ผู้นำที่เคยใช้วิธีการที่เคยสำเร็จ ก็มักจะใช้วิธีการเดิมนั้นอีก ปูตินเคยให้ชาวรัสเซียในโครเมียต่อต้านยูเครน และเรียกร้องให้รัสเซียช่วย รัสเซียเข้าช่วยทั้งสังหารและช่วยทางการเมืองโดยใช้สิทธิ์ Veto ในสหประชาชาติ ต่อมา รัสเซียก็ใช้วิธีการเดียวกันนี้ใน 4 จังหวัด ภายในตัวของยูเครนอีก แต่ไม่ง่ายเหมือนโครเมีย จึงโจมตียูเครนทั้งประเทศ และใช้สิทธิ์ Veto ในสหประชาชาติอีกเพื่อลบล้างเสียงของนานาชาติที่ต้องค้านรัสเซีย

3. ตามกฎหมายระหว่างประเทศ ประเทศที่เริ่มสงครามก่อน เป็นฝ่ายผิด และเสียความชอบธรรมเสมอ เสียความเชื่อถือ จากนานาชาติ

4. การใช้ความรุนแรง มีวิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้องในประวัติศาสตร์ พบว่า มีการใช้สงครามแก้ปัญหาหลายครั้ง และเกิดความเสียหายมากมาย ในที่สุดก็ต้องจบลงที่โต๊ะเจรจาเสมอ จึงควรใช้การเจรจาต้องเริ่มแรกของการมีปัญหา

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการยุโรป. (1997). *สหภาพยุโรป* [The European Union] (วิมลวรรณ ภัทโรตม, ผู้แปลและเรียบเรียง).

กรุงเทพฯ : ศูนย์ยุโรปศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาตินาโต มองสังหารช่วยรบ. (2566, 1 มิถุนายน). *ไทยรัฐ*.

ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2566). *เปิดงบประมาณทหารปี 2022 สูงสุดเป็นประวัติศาสตร์*. สืบค้นจาก

<https://thestandard.co/world-military-budget-2022/>.

ทีมข่าวพีพีทีวี เอชดี ช่อง 36. (2565, 15 กุมภาพันธ์). *สาเหตุรัสเซียบุกยูเครน. พีพีทีวี เอชดี ช่อง 36*. สืบค้นจาก

<https://www.pptvhd36.com>.

ทีมข่าวพีพีทีวี เอชดี ช่อง 36. (2566, 8 กรกฎาคม). *500 วัน สงครามยูเครน. พีพีทีวี เอชดี ช่อง 36*. สืบค้นจาก

<https://www.pptvhd36.com/news/20056>.

ทีมข่าวพีพีทีวี เอชดี ช่อง 36. (2566, 11 กรกฎาคม). *ตุรกียอมเปิดทางแล้วให้นาโตรับสวีเดนเข้าเป็นสมาชิกได้*.

พีพีทีวี เอชดี ช่อง 36, สืบค้นจาก <https://www.pptvhd36.com/news/200712>.

ทีเอ็นเอ็น ออนไลน์. (2566, 3 มิถุนายน). *รวม 8 อาวุธยูเครนที่ได้รับจากชาติตะวันตก. ทีเอ็นเอ็น ออนไลน์*,

สืบค้นจาก <https://www.tnnthailand.com/news/tech/147678/>.

ธนิช ธนกรไพศาล. (2566, 6 เมษายน). *ฟินแลนด์เข้าเป็นสมาชิกรัฐนาโตลำดับที่ 31. กรมประชาสัมพันธ์*. สืบค้นจาก

<https://thainews.pvd.go.th>.

ธนิช ธนกรไพศาล. (2566, กันยายน). *รัสเซียเตรียมปรับงบประมาณกลาโหมเกือบร้อยละ 70. กรมประชาสัมพันธ์*.

สืบค้นจาก <https://Thainews.pvd.go.th>

นิติการุณย์ มิ่งรุจิราลัย. (2566, 28 กันยายน). *สังการหนียูเครน. ไทยรัฐ*, <https://www.thairath.co.th/>

บีบีซี นิว ไทย. (2565, 4 กุมภาพันธ์). *รัสเซียยูเครนนาโตขุมกำลังใครเหนือกว่าใคร. บีบีซี นิว ไทย*, สืบค้นจาก

<https://www.bbc.com>

บีบีซี นิว ไทย. (2565, 4 กุมภาพันธ์). *สงครามยูเครน: ปูติน ประกาศผนวก 4 ดินแดนยูเครน. บีบีซี นิว ไทย*,

สืบค้นจาก <https://www.bbc.com>.

- บีบีซี นิว ไทย. (2565, 17 มิถุนายน). เปิดประวัติปีเตอร์มหาราชต้นแบบผู้นำจักรวรรดิรัสเซีย ในอุดมคติของปูติน.
บีบีซี นิว ไทย, สืบค้นจาก [bbc.com/thai](https://www.bbc.com/thai).
- บีบีซี นิว ไทย. (2565, 5 กรกฎาคม). รัสเซีย ยุเครน:ชาติพันธมิตรทั่วโลกมอบอาวุธยุทโธปกรณ์แบบใหม่ให้ยูเครน.
บีบีซี นิว ไทย, สืบค้นจาก [https:// www.bbc.com](https://www.bbc.com).
- บีบีซี นิว ไทย. (2565, 30 กันยายน). ปูติน ประกาศผนวกติดแดนของยูเครน. บีบีซี นิว ไทย, สืบค้นจาก [bbc.com/thai](https://www.bbc.com/thai).
- บีบีซี นิว ไทย. (2566, 19 มิถุนายน). ทหารรัสเซียในสงครามยูเครน. บีบีซี นิว ไทย, สืบค้นจาก [bbc.com/thai](https://www.bbc.com/thai).
- เบอร์โควิตซ์, บี. (2547). *โฉมใหม่ของสงครามยุคดิจิทัล* [The New Face of War] (สรศักดิ์ สุขงกช, ผู้แปลและเรียบเรียง). กรุงเทพฯ : อนิเมทกรู๊ป.
- พงศ์ธัช สุขพงษ์. (2566, 15 มีนาคม). สงครามรัสเซีย-ยูเครนปียุโรปสะสมอาวุธมากขึ้น. *ไทยพีบีเอส*, สืบค้นจาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/325572>.
- พงศ์ศรณ์ ภูมิวัฒน์. (2558). *เชือดเช็ดเชเชน*. กรุงเทพฯ : บริษัทโพสต์พับลิชชิง จำกัด (มหาชน)
- มอสโกวทูเดย์. (2566, 1 มิถุนายน). *ไทยรัฐ*, น. 2.
- รัสเซียแห่งมาไทยนานแล้ว. (2566, 3 มีนาคม). *ไทยรัฐ*, น. 2.
- ลงทุนแมน. (2565, 24 กุมภาพันธ์). ทำไมรัสเซียมีความสำคัญด้านพลังงานกับยุโรป. *ลงทุนแมน*. สืบค้นจาก <https://www.longtunman>.
- ลม เปลี่ยนทิศ. (2566, 3 มีนาคม). *ไทยรัฐ*, น. 5.
- วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป.). *กองทัพรัสเซีย*. วันที่สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://Th.m.wikipedia.org>.
- วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป.). *กองทัพยูเครน*. วันที่สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://Th.m.wikipedia.org>.
- วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป.). *การผนวกไครเมีย โดยสหพันธรัฐรัสเซีย*. วันที่สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://Th.m.wikipedia.org>.
- วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป.). *ซุกฮอย ซ-30*. วันที่สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://Th.m.wikipedia.org>.
- วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป.). *ทองคำสำรอง*. วันที่สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://Th.m.wikipedia.org>.
- วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป.). *ประเทศยูเครน*. วันที่สืบค้น 16 ตุลาคม 2566, จาก <https://Th.m.wikipedia.org>.
- วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป.). *รายชื่อประเทศเรียงตามมูลค่าทุนสำรองระหว่างประเทศ*. วันที่สืบค้น 17 ตุลาคม 2566, จาก <https://Th.m.wikipedia.org>.
- วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป.). *รายชื่อประเทศเรียงตามลำดับประชากร*. วันที่สืบค้น 18 ตุลาคม 2566, จาก <https://Th.m.wikipedia.org>.
- วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป.). *วลาดีเมียร์ ปูติน*. วันที่สืบค้น 16 ตุลาคม 2566, จาก <https://Th.m.wikipedia.org>.
- วิกิพีเดีย. (ม.ป.ป.). *T-90*. วันที่สืบค้น 27 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://Th.m.wikipedia.org>.
- เว็คพอยท์ ทูเด. (2566, 11 มกราคม). สหรัฐฯ ประเมินรัสเซีย กำลังขาดแคลนอาวุธ ยิงปืนใหญ่ลดลง 75%.
เว็คพอยท์ ทูเด, จาก <https://workpoint today.co>.
- เว็คพอยท์ ทูเด. (2565, 26 กุมภาพันธ์). รัสเซียค้านประณามรัสเซีย ในเวทีคณะมนตรีความมั่นคงยูเอ็น.
เว็คพอยท์ ทูเด, สืบค้นจาก <https://workpoint today.co>.
- เว็คพอยท์ ทูเด. (2566, 3 มีนาคม). สหประชาชาติลงมติ 141 ชาติ เห็นชอบประณามรัสเซียบุกยูเครน. *เว็คพอยท์ ทูเด*, จาก <https://workpoint today.co>.

สงครามยูเครน- รัสเซีย ครบ 1 ปี . (2566, 22 มีนาคม). *ไทยรัฐ*.

สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ. (2566) *จรวดต่อสู้รถถัง NLAW Next- generation*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2566.

จาก <https://dtd.dti.or.th>.

สหรัฐโวยปูติน,ไปแลนด์หุดปากพร้อมร่วมรบยูเครน. (2566, 22 มีนาคม). *ไทยรัฐ*.

สหรัฐให้สินเชื่อยูเครน. (2566, 14 มีนาคม). *ไทยรัฐ*.น. 2.

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2566). *สหพันธรัฐรัสเซีย ปูตินและการเมืองรัสเซีย*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2566.

<https://www.nia.go.th>.

อนันตชัย เลหาหะพันธุ์ และลันชัย สุวังบุตร (2548). *รัสเซียสมัยซาร์ และสังคมนิยม*. นครปฐม: คณะอักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อเล็กซี คาลมิตอฟ. (2566, 23 มกราคม). รัสเซีย, ยูเครน : ยุโรป เลิกพึ่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ จากรัสเซียสำเร็จ

หรือยัง. *บีบีซี นิว ไทย*, สืบค้นจาก<https://www.bbc.com>.

Heritage, A. (2005). *Darling Kinderley World Atlas*. (6 th.rd) New York : Dorling Kinderly.

Palmowski, J. (2003). *A Pictionary of contemporary World History from 1990 to the present day*. (2nd.ed) Oxford:

Oxford University Press.